

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Budżetowanie		4.3.2165	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Katedra Rachunkowości			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Zarządzania	Finanse i rachunkowość	forma	stacjonarne
		moduł	rachunkowość - ACCA
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Jarosław Kujawski; dr Michał Chalastra; dr Beata Kotowska			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		8	
Wykład, Ćw. audytoryjne		8 pkt ECTS:	
Sposób realizacji zajęć		udział w zajęciach (45h) - 1,5 pkt ECTS,	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		udział w konsultacjach - 0,5 pkt ECTS	
Liczba godzin		przygotowanie do zajęć - 2 pkt ECTS,	
Wykład: 15 godz., Ćw. audytoryjne: 30 godz.		przygotowanie arkuszy budżetów - 2 pkt ECTS,	
		przygotowanie do kolokwium i egzaminu - 2 pkt ECTS	
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 zimowy			
Status przedmiotu	Język wykładowy		
obowiązkowy	polski		
Metody dydaktyczne	Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne		
	Sposób zaliczenia		
	- Zaliczenie na ocenę		
	- Egzamin		
	Formy zaliczenia		
- Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków)	- egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi		
- Dyskusja	- egzamin pisemny testowy		
- Praca w grupach	- egzamin pisemny (dłuższa wypowiedź pisemna / rozwiązanie problemu)		
- Rozwiązywanie zadań			
- Wykład konwersatoryjny			
- Wykład z prezentacją multimedialną			
	Podstawowe kryteria oceny		

Egzamin składający się z trzech części:

Część A – test jednokrotnego wyboru, składający się z 5 pytań, odpowiedź prawidłowa (2 pkt), brak odpowiedzi (0 pkt), odpowiedź nieprawidłowa (0 pkt),

Część B – do jednej wspólnej treści 5 pytań jednokrotnego wyboru z sugerowanymi odpowiedziami, odpowiedź prawidłowa (2 pkt), brak odpowiedzi (0 pkt), odpowiedź nieprawidłowa (0 pkt),

Część C – zadanie problemowe z interpretacją wyników do samodzielnego rozwiązania (20 pkt).

Razem można uzyskać 40 pkt - ocena adekwatna do sumy uzyskanych punktów i regulaminu studiów

0 pkt – 20,0 pkt - ocena niedostateczna

20,1 pkt – 24,0 pkt - ocena dostateczna

24,1 pkt – 28,0 pkt - ocena dostateczna plus

28,1 pkt – 32,0 pkt - ocena dobra

32,1 pkt – 36,0 pkt - ocena dobra plus

36,1 pkt – 40,0 pkt - ocena bardzo dobra

Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się

Zakładany efekt kształcenia	Egzamin pisemny	kolokwium	Aktywność na zajęciach (wspólne rozwiązywanie zadań, udział w dyskusji)
WIEDZA			
FiRMU2_W05	+	+	+
FiRMU2_W07	+	+	+
FiRMU2_W08	+	+	+
UMIĘJĘTNOŚCI			
FiRMU2_U02	+	+	+
FiRMU2_U06	+	+	+
FiRMU2_U07	+	+	+
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
FiRMU2_K04	+	+	+
FiRMU2_K05	+	+	+
FiRMU2_K06	+	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Student powinien wcześniej znać treści programowe zawarte w programach następujących przedmiotów:

- 1) rachunkowość
- 2) rachunkowość finansowa
- 3) sprawozdawczość finansowa
- 4) analiza finansowa
- 5) wprowadzenie do rachunkowości zarządczej
- 6) zaawansowana rachunkowość zarządcza
- 6) rachunek kosztów

B. Wymagania wstępne

Znajomość zasad rachunkowości, wiedza na temat konstruowania zakładowego planu kont, umiejętność przygotowania zestawienia obrotów i sald, umiejętność sporządzania podstawowych elementów sprawozdania finansowego (bilansu, rachunku zysków i strat, informacji dodatkowej), wiedza na temat zasad sprawozdawczości finansowej oraz umiejętność analizy danych zawartych w sprawozdaniach finansowych, znajomość podstawowych wskaźników analizy finansowej. Wiedza na temat identyfikacji, klasyfikacji, ewidencji kosztów, a także zasad rozliczania kosztów w czasie, rozliczania kosztów pośrednich oraz kalkulacji kosztu wytworzenia produktu. Wiedza o zasadach i kryteriach podejmowania decyzji. Znajomość zaawansowanych zagadnień rachunkowości menedżerskiej, jak karta wyników, rachunek kosztów docelowych, rachunek kosztów działań.

Cele kształcenia

Zapoznanie studentów z teoretycznymi aspektami budżetowania oraz jego miejscem w systemie rachunkowości.

Zapoznanie studentów z budżetowaniem jako metodą zarządzania przedsiębiorstwem.

Zapoznanie studentów z problematyką doboru centrów odpowiedzialności.

Zapoznanie studentów z typologią budżetów i powiązaniem między nimi.
 Przygotowanie studentów do prawidłowego rozwiązywania problemów decyzyjnych w zakresie wyboru wariantów działania.
 Przygotowanie studentów do prawidłowego konstruowania założeń i standardów budżetowych.
 Przygotowanie studentów do agregowania budżetów częściowych w budżet główny.
 Przygotowanie studentów do prawidłowego obliczania, raportowania i interpretowania odchyleń budżetowych.

Treści programowe

1) Problematyka wykładu

Zapoznanie studentów z teoretycznymi aspektami budżetowania oraz jego miejscem w systemie rachunkowości.
 Zapoznanie studentów z budżetowaniem jako metodą zarządzania przedsiębiorstwem.
 Zapoznanie studentów z problematyką doboru centrów odpowiedzialności.
 Zapoznanie studentów z typologią budżetów i powiązaniem między nimi.

2) Problematyka ćwiczeń

Przygotowanie studentów do prawidłowego rozwiązywania problemów decyzyjnych w zakresie wyboru wariantów działania.
 Przygotowanie studentów do prawidłowego konstruowania założeń i standardów budżetowych.
 Przygotowanie studentów do agregowania budżetów częściowych w budżet główny.
 Przygotowanie studentów do prawidłowego obliczania, raportowania i interpretowania odchyleń budżetowych.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zdania egzaminu:

A.1. wykorzystywana podczas zajęć:

- 1) M. Ossowski, Budżetowanie, WSFIR, Sopot 2005
- 2) J. Kujawski, Koncepcja systemu budżetowania produkcji zleceńowej, Praca doktorska, UG, Sopot 2003

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta:

- 3) S. Sojak, Rachunkowość zarządcza, TNOiK, Toruń 2003
- 4) J. Wermut, Rachunkowość zarządcza – podręcznik ze zbiorem przykładów, ODDK, Gdańsk 2006
- 5) Praca zbiorowa pod redakcją K. G. Świdorskiej, Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów, t. I i II, Difin, Warszawa 2002
- 6) K. Czubakowska, Budżetowanie w controllingu, ODDK, Gdańsk 2004
- 7) Praca zbiorowa pod redakcją E. Nowaka, Budżetowania kosztów przedsiębiorstwa, ODDK, Gdańsk 2002
- 8) Praca zbiorowa pod redakcją A. Karmańskiej, Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, DIFIN, Warszawa 2006

B. Literatura uzupełniająca

- 9) B. Nita, Sprawozdawczość zarządcza, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014
- 10) A. Piosik, Zasady rachunkowości zarządczej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006
- 11) Wybrane artykuły z „Controlling i rachunkowość zarządcza”, INFOR
- 12) Wybrane artykuły z „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania UG”

Kierunkowe efekty uczenia się

FiRMU2_W05 - Ma rozszerzoną wiedzę o zaawansowanych metodach i narzędziach, w tym technikach pozyskiwania i analizy danych, właściwych dla nauk społecznych, pozwalających opisywać struktury i instytucje ekonomiczne oraz procesy w nich i między nimi zachodzące.

FiRMU2_W07 - Zna szczegółowo zasady oceny przedsięwzięć w zakresie finansów i rachunkowości (opłacalności projektów inwestycyjnych, oceny sytuacji finansowej organizacji, oceny ryzyka, zagrożenia upadłością). Potrafi zidentyfikować rodzaje ryzyka związanego z działalnością organizacji oraz prawidłowo określić ich konsekwencje i metody ograniczania przy umiejętnym wykorzystaniu wiedzy teoretycznej z zastosowaniem określonej metody badawczej.

FiRMU2_W08 - Ma pogłębioną wiedzę na temat tworzenia i ekonomicznego funkcjonowania organizacji komercyjnych i sektora publicznego, ich form, faz rozwoju, jak również uwarunkowań finansowych determinujących ich wartość oraz sukces ekonomiczny.

FiRMU2_U02 - Potrafi wykorzystać zaawansowaną wiedzę teoretyczną do opisu przyczyn i przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych. Potrafi formułować własne opinie

Wiedza

Student zna i rozumie metodykę budżetowania w organizacji gospodarczej.
 Student potrafi dobrać metody budżetowania do różnych typów budżetów.
 Student jest świadomy znaczenia decentralizacji w zarządzaniu organizacją gospodarczą.
 Zna korzyści i zagrożenia dla zachowań menedżerskich w systemie budżetowania.
 Zna zasady rządzące podejściem autorytarnym i partycypacyjnym do planowania gospodarczego.
 Jest świadomy złożoności problemów w procesie planowania.
 Wie o różnorodności źródeł planistycznych i trudnościach w pozyskaniu wartościowej informacji do planowania.
 Jest świadomy konieczności bycia konsekwentnym w realizowaniu planów i celów operacyjnych i strategicznych oraz egzekwowaniu jego rezultatów.

Umiejętności

Student nabywa następujące umiejętności:
 Określa cechy charakterystyczne oraz stosuje rachunek kosztów standardowych.
 Definiuje:
 koszt standardowy (normatywny),
 standard cenowy,
 standard ilościowy,
 odchylenia kosztów,
 odchylenia korzystne,
 odchylenia niekorzystne.
 Kalkuluje i analizuje odchylenia pomiędzy kosztami standardowymi a kosztami rzeczywistymi.

krytyczne.

FiRMU2_U06 - Wykorzystuje zdobytą wiedzę w sposób kreatywny w różnych zakresach i formach do rozwiązywania problemów z zakresu finansów i rachunkowości pojawiających się w praktyce gospodarczej. Zna ograniczenia przydatności stosowanej wiedzy.

FiRMU2_U07 - Umie samodzielnie zaproponować rozwiązania konkretnych problemów z zakresu finansów i rachunkowości w oparciu o założone kryteria i doprowadzić do podjęcia rozstrzygnięć w tym zakresie.

FiRMU2_K04 - Uczciwość:

- stosuje się do zasad etyki biznesu i podejmuje działania na rzecz przestrzegania tych zasad,
- szanuje prawo,
- jest obiektywny, potrafi dostrzec konflikt interesów,
- prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.

FiRMU2_K05 - Odpowiedzialność:

- dotrzymuje terminów,
- potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie zadania,
- potrafi przewidywać społeczne skutki swojej działalności,
- konsekwentnie dąży do celu,
- umie pracować systematycznie i samodzielnie,
- stosuje się do reguł i norm życia społecznego.

FiRMU2_K06 - Kreatywność:

- ma zdolność twórczego myślenia, potrafi wyjść poza utarte schematy,
- potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy,
- potrafi elastycznie dostosować się do zmieniających się wymogów otoczenia.

Oblicza odchylenia kosztów faktycznych od kosztów standardowych w zakresie kosztów materiałów bezpośrednich, płac bezpośrednich i kosztów pośrednich. Ustala przyczyny odchyleń kosztów bezpośrednich oraz pośrednich kosztów stałych i zmiennych.

Analizuje struktury odchyleń częściowych składających się na odchylenie zysku operacyjnego.

Umie kalkulować w rachunku kosztów standardowych.

Definiuje:

decentralizację w zarządzaniu,
organizację scentralizowaną i zdecentralizowaną,
ośrodki odpowiedzialności,
rachunkowość odpowiedzialności,
ośrodki kosztów,
ośrodki kosztów standardowych,
ośrodki kosztów dyskrejonalnych,
ośrodki przychodów,
ośrodki rentowności,
ośrodki inwestycji,
ceny wewnętrzne,

stopę zwrotu z aktywów operacyjnych (Return On Investment),
nadwyżkę wyniku z działalności operacyjnej (Residual Income).

Wskazuje problemy związane z decentralizacją zarządzania.

Różnicuje segmenty operacyjne.

Stosuje mierniki oceny efektywności działania ośrodków kosztów dyskrejonalnych.

Stosuje mierniki oceny efektywności działania ośrodków przychodów.

Stosuje mierniki oceny efektywności działania ośrodków rentowności.

Stosuje mierniki oceny efektywności działania ośrodków inwestycji.

Rola cen wewnętrznych w podejmowaniu decyzji zarządczych.

Metody ustalania cen wewnętrznych (transferowych).

Definiuje:

planowanie, planowanie strategiczne, taktyczne i operacyjne,
budżet, budżet stały, budżet elastyczny, budżet główny (wiodący), budżet finansowy, budżet sprzedaży, budżet produkcji,
budżetową metodę zarządzania,
metody budżetowania: kroczącego, przyrostowego, „od zera”, odgórnego i partycypacyjnego,
kontrolę budżetową,
budżet stały (sztywny) i elastyczny.

Rozumie relacje między planowaniem strategicznym, taktycznym, operacyjnym a budżetowaniem.

Definiuje funkcje budżetowania.

Określa etapy procesu budżetowania.

Rozumie i umie połączyć elementy budżetu wiodącego.

Definiuje powiązania w budżecie wiodącym.

Definiuje zakres i formę kontroli budżetowej oraz umie konstruować sprawozdania z wykonania budżetu.

Wskazuje wady tradycyjnych budżetów.

Charakteryzuje budżety sporządzone przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań. Sporządza budżet tradycyjny i budżet przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań (ABB).

Rozumie złożoność problemów behawioralnych w budżetowaniu. Umie wyjaśnić rolę controllera finansowego i jego relacje z osobami odpowiedzialnymi za budżety.

Kompetencje społeczne (postawy)

Rozumie konieczność ciągłego uzupełniania i pogłębiania nabytej wiedzy w dziedzinie zaawansowanej rachunkowości zarządczej i controllingu finansowego. Potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności związane ze sporządzaniem analiz, raportów i sprawozdań zarządczych.

Zachowuje otwartość na zmiany uregulowań prawnych dotyczących sporządzania sprawozdań zarządczych.

Jest wrażliwy na postępowanie zgodne z regulacjami prawnymi i zasadami etyki

	analityka finansowego i controllera finansowego. Jest uczulony na znaczenie funkcji controllera finansowego we współczesnych organizacjach gospodarczych.
--	--

Kontakt
jaroslaw.kujawski@ug.edu.pl